

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ

Кафедра психології

СИЛАБУС
«ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОКОРЕКЦІЇ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ»
спеціальність 053 «Психологія»
форма навчання: денна

РОЗРОБНИК:

доцент кафедри психології,
кандидат психологічних наук, доцент

Ірина ВОЛЕВАХА

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри психології

Протокол № 13 від «28» серпня 2023 року

Кредити та кількість годин: 3 кредити ECTS; години: 10 годин лекційних, 22 години практичних занять, 58 годин самостійна робота

Чернігів – 2023

Анотація курсу

У курсі «Технології психокорекції девіантної поведінки» розкриваються проблеми теоретичних підходів, практичних методів та прийомів психокорекційної діяльності психолога в контексті роботи з особами із девіантною поведінкою.

Даний курс повинен вміщувати фундаментальні наукові знання, спроможні формувати світоглядні установки суб'єктів навчання з актуальних проблем сучасної персонології, психокорекції, основ девіантної поведінки. Як теоретична основа курсу виступають фундаментальні загальнопсихологічні дисципліни. Курс носить інтегрально-прикладний характер.

«Технології психокорекції девіантної поведінки» тісно пов'язана з такими дисциплінами як загальна, вікова, диференціальна, психологія девіантної поведінки та прикладними сферами психології – психотерапія та психокорекція.

Мета курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Технології психокорекції девіантної поведінки» є: формування знань, вмінь та навичок психокорекційної роботи з особами схильними до девіантної поведінки.

Курс направлений на забезпечення теоретичної грамотності студентів-магістрів, що відображається у розумінні ними основних факторів що формують девіантну особистість, вивчення підходів у психокорекційній роботі в різних теоретичних напрямках та формування вміння використовувати методи психокорекції в роботі з девіантними особистостями

Організація навчання Тематичний план

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота
1	Діяльність психолога надання психологічної допомоги особистостям девіаціями поведінки	10	2	-	-	8
2	Теоретичні моделі психокорекційної практики в роботі з девіантною поведінкою	14	4	-	-	10
3	Технології психокорекційної	14	4	-	-	10

	роботи девіантною поведінкою	3				
4	Психокорекція залежної поведінки	18	-	-	8	10
5	Психокорекція делінквентної поведінки	18	-	-	8	10
6	Психокорекція агресивної поведінки	16	-	-	6	10
Всього курсом	годин за	90	10	-	22	58

Завдання до практичних занять

Практичні заняття

Готуючись до практичного заняття Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності, оцінюється в 0 балів.

Плани практичних занять

Тема №4. Психокорекція залежної поведінки (8 годин)

План:

1. Види залежної поведінки.
2. Причини адитивної поведінки.
3. Ознаки цільової групи, на яку спрямована пробаційна програма «Попередження вживання психоактивних речовин», та фактори ризику.
4. Особливості проведення програми для дорослих та для неповнолітніх.
5. Оцінка ефективності проходження апробаційної програми.

Практичне завдання:

- Ознайомлення із змістом програми.
- Відпрацювання основних елементів програми.

Рекомендована література

Основна: 1, 3, 5, 8.

Допоміжна: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14.

Інформаційні ресурси: 1, 2, 4.

Тема № 5. Психокорекція делінквентної поведінки (8 годин)

План:

1. Причини злочинної поведінки.
2. Особливості мотивів злочинної поведінки чоловіків/жінок, повнолітніх/неповнолітніх.
3. Ознаки цільової групи, на яку спрямована пробаційна програма «Зміна про кримінального мислення», та фактори ризику.
4. Особливості проведення програми для дорослих та для неповнолітніх.
5. Оцінка ефективності проходження апробаційної програми.

Практичне завдання:

- Ознайомлення із змістом програми.
- Відпрацювання основних елементів програми.

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 5, 6, 7, 8.

Допоміжна: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 14.

Інформаційні ресурси: 1, 2, 4.

Тема №6. Психокорекція агресивної поведінки (6 годин)

План:

1. Причини агресивної поведінки.
2. Специфіка агресивної поведінки чоловіків/жінок, повнолітніх/неповнолітніх
3. Ознаки цільової групи, на яку спрямована пробаційна програма «Подолання агресивної поведінки» , та фактори ризику.
4. Особливості проведення програми для дорослих та для неповнолітніх.
5. Оцінка ефективності проходження апробаційної програми.

Практичне завдання:

- Ознайомлення із змістом програми.
- Відпрацювання основних елементів програми.

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 3, 6, 7, 8.

Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14.

Інформаційні ресурси: 1, 2, 4.

Самостійна робота

Тема №1 Діяльність психолога з надання психологічної допомоги особистостям з девіантною поведінкою

Питання для самостійного опрацювання:

Письмово дати розгорнуту відповідь по темі:

- Сфери застосування психологічної корекції.
- Основні компоненти оцінки ефективності корекційної програми

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть основні вимоги до психолога, що здійснює психокорекційні заходи.
2. Якими професійними компонентами має володіти психолог, який проводить психокорекційний вплив?
3. Які фактори та умови впливають на ефективність колекційної роботи психолога?
4. В чому полягає специфіка керування психокорекційною групою.
5. Які ви можете дати рекомендації щодо організації, проведення та оформлення корекційно-відновлювальної роботи?

Теми рефератів:

1. «Особливості складання психокорекційних програм»

Рекомендована література

Основна: 1,2, 6, 7.

Допоміжна: 3, 4, 5, 8, 10, 12.

Інформаційні ресурси: 1, 2, 4.

Тема №2 Теоретичні моделі психокорекційної практики в роботі з девіантною поведінкою

Питання для самостійного опрацювання:

Заповніть таблицю:

Теоретична модель психокорекційної практики	Особливості застосування	Основні методи та технології, що використовуються в направленні

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть психоаналітичні підходи до психокорекційної роботи.

2. В чому полягає специфіка гештальт-підходу у психокорекційній роботі?
3. Назвіть особливості когнітивного психокорекційного підходу.
4. Які техніки використовуються іраціонально-емотивній терапії А.Елліса?
5. Які теорії можна віднести до психодинамічного напрямлення? Що спільного та різного між ними?

Теми рефератів:

1. *«Роль та значення арт-терапії, музикотерапії, тілесно-танцювальної терапії в психокорекційній роботі»*
2. *«Нейропсихологічна корекція девіантної поведінки, як новий підхід в психокорекції»*

Рекомендована література

Основна: 2, 5, 6, 8.

Допоміжна: 2, 3, 5, 8, 10, 12, 14.

Інформаційні ресурси: 1, 2, 3, 4.

Тема №3 Технології психокорекційної роботи з девіантною поведінкою

Питання для самостійного опрацювання:

Зповніть таблицю:

Особливості використання форм та методів в роботі з девіантами	
Профілактики	Корекції

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть функції профілактики та корекції девіантної поведінки особистості.
2. В чому полягає основний зміст корекції девіантної поведінки особистості?
3. Які існують підходи до надання психологічної допомоги особистості з девіантною поведінкою?
4. Чи існують особливості профілактики девіантної поведінки дитини та дорослого? Якщо так, то в чому вони полягають?
5. В чому, на вашу думку, полягають основні проблеми психологічної корекції девіантної поведінки підлітків?

Теми рефератів:

1. *«Особливості роботи “телефону довіри” як анонімного консультування особистості, схильної до девіантної поведінки»*

2. *«Проблеми соціально-психологічної реабілітації особистості з девіантною поведінкою»*

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8.

Допоміжна: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14.

Інформаційні ресурси: 1, 2, 4.

Тема №4 Психокорекція залежної поведінки

Питання для самостійного опрацювання:

1. Самостійно ознайомтесь із пробаційною програмою «Попередження вживання психоактивних речовин».
2. Підготуйте в зошитах коротку інформацію з наступних питань:
 - Що таке залежність?
 - Причини і наслідки вживання психоактивних речовин.
 - Стрес та стресові фактори, ефективні засоби подолання стресу.
 - Що таке асертивна позиція у взаємодії із оточуючими.

Питання для самоконтролю:

1. Чи відрізняються причини появи алкогольної та наркотичної залежності?
2. Назвіть та опишіть теоретичні підходи до профілактики залежностей від психоактивних речовин.
3. В чому полягають цілі та завдання профілактики залежності від психоактивних речовин?
4. Які на сьогоднішній день існують підходи до корекції залежності від психоактивних речовин.
5. Які техніки та методи психокорекційної роботи будуть ефективними у роботі із залежними особистостями?

Теми рефератів:

1. *«Підходи до корекції залежності від психоактивних речовин»*
2. *«Основні підходи та моделі профілактики залежностей від психоактивних речовин»*

«Рекомендована література»

Основна: 1, 3, 5, 8.

Допоміжна: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14.

Інформаційні ресурси: 1, 2, 4.

Тема №5 Психокорекція делінквентної поведінки

Питання для самостійного опрацювання:

1. Самостійно ознайомтесь із пробаційною програмою «Зміна прокримінального мислення».
2. Підготуйте в зошитах коротку інформацію з наступних питань:
 - Вплив думок на реакції.
 - Потреби та конструктивні способи їх задоволення.
 - Вчинки та їх наслідки.
 - Раціональне та ірраціональне мислення.

Питання для самоконтролю:

1. Як досвід впливає на поведінку людини?
2. Навіщо людина має розуміти взаємовплив поведінки й переконань один на одного?
3. Які якості людини найбільш корисні у вмінні успішно керувати своїм життям?
4. Як збільшення варіантів задоволення своїх потреб впливає на поведінку людини?
5. Назвіть стратегії поведінки в конфліктних ситуаціях та опишіть їх особливості.

Теми рефератів:

1. «Реактивна та проактивна позиція у житті людини»
2. «Особливості логіки кримінального мислення»

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 5, 6, 7, 8.

Допоміжна: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 14.

Інформаційні ресурси: 1, 2, 4.

Тема №6 Психокорекція агресивної поведінки

Питання для самостійного опрацювання:

1. Самостійно ознайомтесь із пробаційною програмою «Подолання агресивної поведінки».
2. Підготуйте в зошитах коротку інформацію з наступних питань:
 - Що таке «гнів» та його роль у житті людини.
 - Емоції в нашому житті.
 - Міфи та факти про гнів.
 - Пускові механізми гніву.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть причини прояву агресивної поведінки.

2. Чи існує різниця у проявах агресії в залежності від статі, віку, соціального положення?
3. Поясніть взаємозв'язок реакції бій/біжи з проявами агресивної поведінки?
4. Які методи та техніки психокорекції більш ефективні при роботі з агресивною поведінкою.
5. Яким чином думки агресивної особи впливають на її реакцію?

Теми рефератів:

1. «Стратегії поведінки в конфліктних ситуаціях»
2. «Психодіагностичний інструментарій у роботі з особами, що проявляють агресію»

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 3, 6, 7, 8.

Допоміжна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14.

Інформаційні ресурси: 1, 2, 4.

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в Таблиці 1

Таблиця 1

№	Назва теми	Всього балів	Форма заняття та		
			Лекції (ведення конспекту)	Семінари (конспектування, питань, виступ, доповнення)	Практичні Заняття (опрацювання матеріалів для підготовки, успішне виконання завдань)
1	Діяльність психолога з надання психологічної допомоги особистостям з девіаціями поведінки	2	1	-	-
2	Теоретичні моделі психокорекційної практики в роботі з девіантною поведінкою	2	2	-	-
3	Технології психокорекційної	2	2	-	-

	роботи з девіантною поведінкою				
4	Психокорекція залежної поведінки	20	-	-	20
5	Психокорекція делінквентної поведінки	20	-	-	20
6	Психокорекція агресивної поведінки	15	-	-	15
Разом		60	5	-	55
Залік		40			
Всього		100 балів			

За ведення конспекту лекцій нараховується 1 бала за кожен тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до 5 балів. Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття студента, що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Робота на практичних заняттях оцінюється за наступними критеріями:

- для того аби отримати бали слід брати участь в опрацюванні питань практичного заняття (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);

- виступ із доповіддю на питання за планом практичного заняття може принести вам ще бали за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;

Таким чином ваша участь в роботі на практичному занятті може принести вам до 5 балів за одне заняття. Пропущене практичне заняття відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом заняття під час відпрацювання.

Самостійна робота оцінюється викладачем з розрахунку 1 балл за одне повністю висвітлене в конспекті питання з вищенаведеного списку.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді заліку на якому ви можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та

обґрунтованості ваших відповідей. На заліку викладач задає вам 4 питання з переліку наведеного нижче, кожна відповідь дає вам до 10 балів. Якщо під час проходження курсу ви набрали 60 балів то маєте право не здавати залік вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до заліку

1. Сутність психологічної корекції.
2. Принципи здійснення психокорекції.
3. Специфічні риси психокорекційного процесу.
4. Основні компоненти професійної готовності до корекційного впливу.
5. Основні методичні вимоги до складання психокорекційних програм.
6. Етапи психокорекційної роботи.
7. Рекомендації щодо організації, проведення та оформлення корекційно-відновлювальної роботи.
8. Фактори і умови, що впливають на ефективність корекційної роботи.
9. Загальна характеристика методів психокорекції.
10. Методи корекції негативних емоційних станів.
11. Застосування арт-терапії у психокорекції.
12. Основні техніки психодрами в психологічній корекції.
13. Психодинамічний напрямок психологічної корекції.
14. Клієнт-центрований підхід К. Роджерса в психологічній корекції.
15. Екзистенціальний напрямок та логотерапія в психологічній корекції.
16. Тілесно-орієнтовані групи психологічної корекції.
17. Трансактний аналіз Е. Берна: аналіз трансакцій, аналіз ігор, аналіз сценарію.
18. Глибинна психокорекція: показання та протипоказання; методи глибинної психокорекції.
19. Когнітивний напрямок у психологічній корекції.
20. Основні техніки психодрами в психологічній корекції.

21. Показання до застосування та види релаксації.
22. Наукові підходи до корекції негативних емоційних станів.
23. Зміст, функції та етапи профілактики і корекції девіантної поведінки особистості.
24. Основні підходи до надання психологічної допомоги особистості з девіантною поведінкою.
25. Особливості профілактики девіантної поведінки особистості дитини.
26. Форми і методи профілактики і корекції девіантної поведінки особистості.
27. Проблема соціально-психологічної реабілітації особистості з девіантною поведінкою.
28. Загальні уявлення про аддикцію.
29. Причини залежної поведінки виходячи з основних теоретичних поглядів.
30. Особливості психокорекційної роботи із особами з залежною поведінкою.
31. Сугестивні методи терапії адитивної поведінки.
32. Техніки АВС в корекції адитивної поведінки.
33. Методи попередження зриву.
34. Основні процедури гештальт –терапії в роботі із залежностями.
35. Особливості проведення пробаційної програми подолання наркотичної залежності.
36. Проблеми психокорекції делінквентної поведінки.
37. Цілі та принципи поведінкової корекції делінквентів.
38. Стимулювання позитивної мотивації.
39. Когнітивне переструктурування.
40. Методи психокорекції небажаної поведінки.
41. Особливості проведення пробаційної програми прокримінального мислення.
42. Проблеми корекції агресивної поведінки.
43. Блоки психологічної корекції агресивної поведінки.
44. Методи корекції емоційних станів.
45. Методи саморегуляції.
46. Особливості проведення пробаційної програми подолання агресивної поведінки.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;

- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Андрушко Я. С. Психокорекція: навч.-метод. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 212 с.
2. Квітковська Н. В. Психологія девіантної поведінки учнів (умови, причини, особливості виховання, проблеми родини, профілактика та корекція). Навчально - метод. посібник. Миколаїв, 2010. 240 с.
3. Корнещук В.В. Волошенко М.О. Олло В.П. Профілактика та корекція девіантної поведінки підлітків: навч. посіб. К., 2021. 136с.
4. Кузікова С.Б. Основи психокорекції. «Академвидав»К., 2012. 320с.
5. Мельничук О.Б. Основи психоконсультаування та психокорекції: навч. посіб. Київ: Каравела, 2019. 390 с.
6. Основи практичної психології: підручник. / за ред. В.Панюк, Т.Титаренко, Н Чепелева та ін.: Вид. 2-ге, стереотип. К.: Либідь, 2001. 536 с.
7. Практикум із групової психокорекції: підручник / за ред. С.Д. Максименко, О.О. Прокоф'єва, О.В. Царькова, О.В. Кочкурова. Мелітополь: Видавничополіграфічний центр «Люкс», 2015. 414 с.
8. Яценко Т.С. Теорія і практика групової психокорекції: навч.посіб. / Т.С.Яценко. К.: Вища школа, 2014. – 678 с.

Допоміжна

1. Баб'як Т. Вправи з психокорекції. Корекційна робота психолога. К. : Психолог. Бібліотека. 2003. 98 с.
2. Важковиховуваність: сутність, причини, реабілітація: навчальний посібник для соціальних педагогів та практичних психологів освітніх закладів / за ред. О.М. Полякової. Суми: Університетська книга, 2009. 346 с.
3. Вольнова Л.М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-

метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна робота» у двох частинах. Ч. 1. Теоретична частина. 2-ге вид., перероб і доповн. К., 2016. 188 с.

4. Дроздов О. Ю., Скок М. А. Проблеми агресивної поведінки особистості: навч. посіб. Чернігів: ЧДПУ ім. Т. Г. Шевченка, 2000. 156 с.

5. З досвіду корекційної роботи практичного психолога і соціального педагога з дітьми з девіантною та деліквентною поведінкою: посіб. / авт. кол.; упор. Ю.А. Луценко. К.: Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2015. 129 с.

6. Кузікова С.Б. Основи психокорекції: навчальний посібник. К.: Вид-во «Академвидав», 2012. 320 с.

7. Лобанова А.С., Калашнікова Л.В. Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Вид-во «Каравела», 2017. 470 с.

8. Максимова Н.Ю. Психологія девіантної поведінки: навч.посіб. К.: Либідь, 2011. 520 с.

9. Методи роботи з девіантами в умовах сучасного соціокультурного середовища: методичні рекомендації / Максимова Н.Ю., Грись А.М., Манілов І.Ф. [та ін.]; за ред. Н.Ю.Максимової. К.: Педагогічна думка, 2015. 91 с.

10. Профілактика та корекція відхилень поведінки : навч.-метод. посіб. до самост. роботи студентів / уклад. Н. В. Самойлова. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 120 с.

11. Психологічні механізми адаптації девіантів до сучасного соціокультурного середовища: Монографія / за ред. Н.Ю. Максимової. К.: Педагогічна думка, 2015. 254 с.

12. Світлична Н.О. Психопрофілактика та психокорекція психологічного здоров'я працівників ризиконебезпечних професій. *Науковий вісник Харківського державного університету*. Вип 1. Т.1 2015 С. 71-74.

13. Теорія та практика профілактичної роботи з дітьми, схильними до девіантної поведінки: український і міжнародний досвід : монографія / О.Янкович, О.Кікінежді, І.Козубовська, та ін. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2018. 300 с.

14. Христук О. Л. Психологія девіантної поведінки: навчально-методичний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 192 с.

Інформаційні ресурси

1. Осіпова А. А. Загальна психокорекція: навчальний посібник. URL: http://psih.pp.ua/p087_%D0%B7%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%97_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_2002.html

2. Профілактика та корекція відхилень поведінки : **навч.-метод.** посібник / укл. Лариса Мафтин. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1549/2021_Maftyn_Profilaktyka_posib.pdf?sequence=1

3. Самойлов А. Історичний аналіз підходів до профілактики девіантної поведінки молоді. URL: http://dspu.edu.ua/sites/youngsc/AQGS/2013_6-2/pedagogy/147-155.pdf

4. Стандарти програми корекції девіантної поведінки підлітків віком 14-18 років, які мають досвід вживання психоактивних речовин. URL: <http://afew.org.ua/wp-content/uploads/2015/12/Standarti-programi-korektsiyi-deviantnoyi-povedinki-pidlitkiv-vikom-14-18-rokiv-yaki-mayut-dosvid-vzhivannya-psihoaktivnih-rechovin.pdf>